

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ταχ. Δ/νση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 101 87
Πληροφορίες : Δώρα Ιωάννου
Τηλέφωνο : 210-5221963,2132161004
Fax : 210-5221963
E - mail : dioannou@yyka.gov.gr

Αθήνα, 19 - 06 -2014

Αριθμ. Πρωτ. : οικ. 220
(Σχετ: 183,200,203,204)

ΠΡΟΣ: 1. Διοικητή Ψ.Ν.Α.
κ. Π. Θεοδωράκη
2. Δ/νση Ψυχικής Υγείας
3. 2^η Υ.Π.Ε. Πειραιώς και Αιγαίου

ΘΕΜΑ: «Αποστολή έκθεσης»

Σας διαβιβάζουμε την έκθεση της από 29/04/2014 επίσκεψης του κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές στο Ψ.Ν.Α., αναφορικά με καταγγελίες: α) επιτροπής ΕΙΝΑΠ, Ψ.Ν.Α. β) Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας και γ) κ.κ. Χ. & Β. Μ. Παρακαλούμε να μας γνωστοποιήσετε τις αποφάσεις και ενέργειές σας.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1.Γραφείο Υπουργού, Αναπληρωτή Υπουργού
και Υφυπουργού Υγείας
2.Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υγείας
3.Αυτοτελή Υπηρεσία Προστασίας
Δικαιωμάτων Ασθενών

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1.Δ/ντή Ιατρικής Υπηρεσίας Ψ.Ν.Α
2. Πρόεδρο Επιστημονικού Συμβουλίου Ψ.Ν.Α.
3. Δ/ντρια Νοσηλευτικής Υπηρεσίας Ψ.Ν.Α.
4.Δ/ντριες ΕΣΥ κες Α. Λιτσοσελίτου, Ε. Μαραγκουδάκη
και Β. Παντέ στο Ψ.Ν.Α.
5. Πενταμελή επιτροπή ΕΙΝΑΠ στο Ψ.Ν.Α.

Για την Ειδική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος

Βλάσης Τομαράς

Αθήνα, 19 - 06 - 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

ΘΕΜΑ: Έκθεση επίσκεψης της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (ΨΝΑ).

Κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές αποτελούμενο από τους κ.κ. Β. Τομαρά πρόεδρο, τα μέλη της Γ. Βικέντιο και Γ. Τσαγκουρνό επισκέφθηκε το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Ψ.Ν.Α.) την 29-04-2014. Η διοίκηση του νοσοκομείου είχε ειδοποιηθεί εγγράφως για την επίσκεψη (16-04-2014). Η επίσκεψη αφορούσε καταγγελίες: **(α)** της Επιτροπής ιατρών ΕΙΝΑΠ Ψ.Ν.Α., **(β)** της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας και **(γ)** των κ.κ. Χ. & Β. Μ.

Η πρώτη καταγγελία αναφέρεται σε βίαιη μετακίνηση νοσηλευομένων από τα Μποδοσάκεια τμήματα του Ψ.Ν.Α. σε στεγαστικές δομές, ενδεχομένως χωρίς την μετά από ενημέρωση, συναίνεση των νοσηλευομένων. Η δεύτερη αναφέρεται σε αίτημα μεταφοράς δύο νοσηλευομένων του Ψ.Ν.Α. σε οικοτροφείο της Εταιρείας, για τους οποίους έχει γίνει προετοιμασία, και το οποίο έχει, σύμφωνα με την καταγγελία, ανακόψει η διοίκηση του Ψ.Ν.Α. Η τρίτη αφορά σε αίτημα του ακουσίως νοσηλευομένου και κ. Β. Μ. για άρση απαγόρευσης του επισκεπτηρίου από τον πατέρα του καθώς και του πατέρα του για άρση απαγόρευσης του επισκεπτηρίου του γιού του και για μεταφορά του σε άλλη κλινική του Ψ.Ν.Α.

Το κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής συναντήθηκε στο κτίριο του διοικητηρίου με τους κ.κ. Δ. Παπαιωαννίδη Διευθυντή ιατρικής υπηρεσίας, Β. Μούγια, Διευθύντρια νοσηλευτικής υπηρεσίας, Ι. Καραμάνο, Δ. Κόντη και Β. Παύλου ψυχιάτρους, εκπροσώπους της πενταμελούς επιτροπής ΕΙΝΑΠ του Ψ.Ν.Α., Α. Λιτοσελίτου και Β. Παντέ Διευθύντριες ψυχιάτρους ΕΣΥ και συντονίστριες – Διευθύντριες των δύο Μποδοσάκειων τμημάτων και Ε. Μαραγκουδάκη Διευθύντρια ψυχίατρο ΕΣΥ και συντονίστρια – Διευθύντρια της 6^{ης} ψυχιατρικής κλινικής. Ο Διοικητής του Ψ.Ν.Α. κ. Π. Θεοδωράκης, ο οποίος και είχε οργανώσει τη συνάντηση, απουσίαζε για υπηρεσιακούς λόγους.

Το κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής επισκέφθηκε τα Μποδοσάκεια τμήματα, όπου και εξέτασε δειγματοληπτικά φακέλους νοσηλευομένων. Τέλος συνομίλησε με τον κ. Β. Μ. παρουσία του Διευθυντή της ιατρικής υπηρεσίας κ. Δ. Παπαιωαννίδη.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

- Στο Ψ.Ν.Α. έχει επανασυσταθεί και έχει αρχίσει να συνεδριάζει επταμελής «ειδική επιτροπή διαχείρισης της μετάβασης των χρόνιων ασθενών σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στεγαστικού τύπου» σύμφωνα με την από 03-10-2013 οδηγία της Δ/νσης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

- Στο Ψ.Ν.Α. νοσηλεύονται σήμερα περί τους 500 ασθενείς. Οι 270 από αυτούς βρίσκονται στα τμήματα οξέων, και 60 τουλάχιστον νοσηλεύονται εκεί για διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. Η επιχείρηση μετακίνησης – μεταστέγασης των νοσηλευομένων έχει επικεντρωθεί στα δύο Μποδοσάκεια τμήματα. Κατά το τρίμηνο Φεβρουαρίου – Απριλίου 2014 εξήλθαν του Ψ.Ν.Α. 16 νοσηλευόμενοι: Μεταξύ των 13 που μετεγκαταστάθηκαν σε εξωνοσοκομειακές στεγαστικές δομές, (όλες σχεδόν ΝΠΙΔ), οι 12 προέρχονταν από τα Μποδοσάκεια τμήματα. Από τους υπόλοιπους τρεις, ένας απεβίωσε και δύο παραλήφθηκαν από τους οικείους (εξ αυτών η μία διακομίσθηκε σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική).

Η επιχείρηση έχει ως αποτέλεσμα, μέχρι σήμερα, την ελάττωση του αριθμού των νοσηλευομένων στα δύο Μποδοσάκεια τμήματα από 88 σε 72.

- Οι ψυχίατροι εκπρόσωποι της ΕΙΝΑΠ ανέφεραν στα μέλη της Ειδικής Επιτροπής ότι σε κάποιες, τουλάχιστον, περιπτώσεις οι μετακινούμενοι δεν είχαν την ευκαιρία να δουν προηγουμένως τον χώρο μετεγκατάστασής τους. Πρόσφατα, κοινωνικοί λειτουργοί τοποθετήθηκαν στα δύο Μποδοσάκεια τμήματα, προκειμένου να συνδράμουν το έργο της αποχώρησης – μετεγκατάστασης όσων εντάσσονται στον προγραμματισμό επόμενων μετακινήσεων.

Στους φακέλους που δειγματοληπτικά εξέτασαν τα μέλη της Ειδικής Επιτροπής απουσίαζε το κοινωνικό ιστορικό και η ιατρική ενημέρωση ήταν ελλιπέστατη.

- Στον πρόεδρο της Ειδικής Επιτροπής επιδόθηκαν τα εξής έγγραφα:

- ◆ Πόρισμα προκαταρκτικής έρευνας (25-04-2014) που διενήργησε ο Διευθυντής του μικροβιολογικού εργαστηρίου κ. Δ. Κυπραίος, από το οποίο προκύπτει ότι 11 νοσηλευόμενοι του Α΄ Μποδοσάκειου τμήματος δεν έχουν υποβληθεί σε εργαστηριακό έλεγχο για περισσότερο από ένα έτος, παρότι εμφανίζουν παθολογικά προβλήματα, καθώς και ότι η ιατρική τους παρακολούθηση είναι ελλιπής και η ψυχιατρική ενημέρωση των φακέλων τους είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

- ◆ Πόρισμα προκαταρκτικής εξέτασης (25-04-2014) που διενήργησε ο Διευθυντής ιατρικής υπηρεσίας κ. Δ. Παπαιωαννίδης σχετικά με δημοσίευμα που φέρει τη διοίκηση του Ψ.Ν.Α. να προωθεί με τρόπο εσπευσμένο, και σε μία περίπτωση βίαιο, την απομάκρυνση και μεταστέγαση των νοσηλευομένων. Το πόρισμα δεν καταλογίζει ευθύνες στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

- ◆ Ενημερωτικό υπόμνημα της κας Β. Παντέ (28-04-2014) σχετικά με την πορεία – διαδικασία μετακίνησης νοσηλευομένων στο Α΄ Μποδοσάκειο τμήμα, καθώς και υπεύθυνες δηλώσεις συγγενών για την ενημερωμένη συναίνεσή τους στην μετακίνηση των νοσηλευομένων (Απρίλιος 2014).

- ◆ Απάντηση του Διοικητού του Ψ.Ν.Α. κ. Π. Θεοδωράκη (22-04/2014) στις αιτιάσεις της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας, στην οποία επισημαίνεται ότι δεν τηρήθηκε, από την πλευρά της Εταιρείας, η προβλεπόμενη διαδικασία για την μετεγκατάσταση των δύο νοσηλευομένων.

- Ως προς την τρίτη καταγγελία, η υπεύθυνη της 6^{ης} κλινικής κα Ε. Μαραγκουδάκη ενημέρωσε το κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής ότι ο κ. Β. Μ. νοσηλεύεται εκεί από 09-10-2013 και ότι το επισκεπτήριο του πατέρα απαγορεύτηκε κατά το διάστημα 19-03- 2014 έως 04-04-2014. Εξήγησε στην Ειδική Επιτροπή το θεραπευτικό σκεπτικό το οποίο υπαγόρευσε την απόφασή της και διαβεβαίωσε ότι η απαγόρευση είχε τη συναίνεση του νοσηλευομένου. Στη συνέντευξη που τα μέλη της Ειδικής Επιτροπής είχαν με τον κ. Β. Μ., ο τελευταίος διατύπωσε σαφέστατα το αίτημα για αλλαγή θεράποντος ιατρού και ακολούθως, με κάποιο δισταγμό, το αίτημα μετακίνησής του σε άλλη κλινική του Ψ.Ν.Α.

- Τέλος, στη συνεδρίαση της Ειδικής Επιτροπής την 13-05-2014 παρέστη ο Διοικητής του Ψ.Ν.Α. κ. Π. Θεοδωράκης ο οποίος ενημέρωσε εκτενώς για τα ζητήματα που σχετίζονται με την επιτόπια επίσκεψη της 29^{ης} -04-2014. Στη συνεδρίαση αυτή υπήρξε εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων. Ειδικά για την καταγγελία της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας ο Διοικητής γνωστοποίησε την μεταφορά του ενός από τους δύο νοσηλευόμενους σε οικοτροφείο του Ψ.Ν.Α. μετά από αίτημα του αδελφού του και με τη συναίνεση του ίδιου του ασθενούς.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Δικαίωμα μετάβασης σε στεγαστικές δομές έχουν όλοι όσοι πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας: Σταθεροποιημένη κλινική εικόνα, στοιχειώδης λειτουργικότητα, οικογένεια απύσχα ή ακατάλληλη να τους υποδεχθεί μετά τη νοσηλεία, κ.α. Η εγκύκλιος Υ5α/Γ.Π. οικ. 99897/29-10-2013 του Υπουργείου Υγείας η οποία παρέχει διευκρινήσεις επί της κοινής υπουργικής απόφασης Υ5α,β/Γ.Π. οικ. 39667/30-04-2013 (ΦΕΚ 1085/τ. Β' 30-04-2014) απαιτεί από τους « φορείς ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ που διατηρούν Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Μ.Ψ.Α.) στεγαστικού τύπου» να «υποδέχονται κατ' απόλυτη προτεραιότητα αιτήματα φιλοξενίας που αφορούν άτομα με ψυχικές διαταραχές τα οποία φιλοξενούνται στα ασυλικά ή λοιπά τμήματα των ανωτέρω Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων » και ορίζει τη διαδικασία επιλογής υποψηφίων και μετάβασής τους σε στεγαστικές δομές. Στο πλαίσιο της ως άνω εγκυκλίου και κοινής υπουργικής απόφασης, η Ειδική Επιτροπή συνιστά προς την διοίκηση και τους αρμόδιους του Ψ.Ν.Α. τα εξής:

- Η αναζήτηση κατάλληλων υποψηφίων για τοποθέτηση σε στεγαστικές δομές θα πρέπει να προωθείται τόσο στα Μποδοσάκεια τμήματα όσο και στα δύο άλλα τμήματα χρόνιων αλλά και στα τμήματα οξέων, όπου 60 νοσηλευόμενοι βρίσκονται εκεί για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών.

- Η επιλογή στο κάθε τμήμα νοσηλείας θα πρέπει να στηρίζεται σε έγγραφο σκεπτικό το οποίο θα λαμβάνει υπόψη κλινικές, ψυχοκοινωνικές και άλλες παραμέτρους και θα στοιχειοθετεί την μετάβαση του νοσηλευόμενου σε συγκεκριμένο τύπο στεγαστικής δομής. Το έγγραφο σκεπτικό θα φέρει την υπογραφή του διευθυντού ιατρού του τμήματος και θα απευθύνεται στην «ειδική επιτροπή διαχείρισης της μετάβασης των χρόνιων ασθενών σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στεγαστικού τύπου». Για την τεκμηρίωση της εκτίμησης του κάθε περιστατικού καλό είναι να συμπληρώνονται εύχρηστα όργανα αξιολόγησης – κλίμακες: BPRS (για την ψυχιατρική συμπτωματολογία), GAS (για την λειτουργικότητα) και DAS/WHO (για δεξιότητες κοινωνικές, προσωπικής αυτονομίας, κ.α.) . Σε όσους φακέλους νοσηλευομένων δεν υπάρχει κοινωνικό ιστορικό, αυτό θα πρέπει άμεσα να καταρτιστεί.

Σε όσες περιπτώσεις η διαδικασία μετακίνησης έχει ήδη δρομολογηθεί η ειδική επιτροπή διαχείρισης θα πρέπει να ενημερωθεί και να μεριμνήσει σχετικά.

- Η τοποθέτηση σε στεγαστικές δομές σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να είναι εσπευσμένη. Το stress της μετεγκατάστασης από οικείο σε άγνωστο χώρο ξεπερνά τα όρια διαχείρισης για τους περισσότερους νοσηλευόμενους. Η Ειδική Επιτροπή βρίσκεται στη δυσάρεστη θέση να θυμίσει ότι, παλαιότερα, σε οικοτροφείο του Ψ.Ν.Α. σημειώθηκαν τρεις αυτοκτονίες ενοίκων – ασθενών μέσα στην πρώτη διετία της λειτουργίας του (βλ. πεπραγμένα της Ειδικής Επιτροπής 2005 – 2007, σελ. 59 – 61). Παρόμοια συμβάντα θα αποτραπούν εάν στο εγχείρημα της μεταστέγασης τηρηθούν κανόνες. Οι προς μεταστέγαση νοσηλευόμενοι θα πρέπει προηγουμένως να επισκεφθούν τον νέο χώρο, να διανυκτερεύσουν δοκιμαστικά, κ.ο.κ., μέχρις ότου αποκτήσουν εξοικείωση με αυτόν. Η στεγαστική δομή καλό θα είναι να γειτνιάζει με την περιοχή πρότερης διαμονής του ασθενούς ή των οικείων του, ώστε να επιδιωχθεί η επανασύνδεσή του με το συγγενικό περιβάλλον, εφόσον αυτό υπάρχει.

Εφόσον στόχος του όλου εγχειρήματος είναι η αποσυλοποίηση, η περίπτωση της νοσηλευόμενης του Ψ.Ν.Α. που κατέληξε σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική αποτελεί κακό παράδειγμα πρακτικής για μίμηση στην ψυχιατρική αποκατάσταση (μεταφορά από ένα ίδρυμα σε άλλο).

- Για όσους χρονίως νοσηλευόμενους παραμείνουν στο Ψ.Ν.Α., προσωρινώς έστω, θα πρέπει να ισχύουν οι ίδιες αρχές που ισχύουν για τα οξέα περιστατικά: Τακτική ιατρική παρακολούθηση , εργαστηριακός και απεικονιστικός έλεγχος. Οι ψυχίατροι – Διευθυντές είναι απόλυτα υπεύθυνοι γι' αυτό.

Σχετικά με την τρίτη καταγγελία:

(α) Η Ειδική Επιτροπή συντάσσεται με το έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη (184557/21067/2014) το οποίο αφορά την απαγόρευση επισκεπτηρίου νοσηλευομένου.

(β) Το δικαίωμα επιλογής ιατρού από τον ασθενή έχει στη χώρα μας νομοθετηθεί. Εφόσον ο νοσηλευόμενος κ. Β. Μ. εξέφρασε σαφώς το αίτημα αλλαγής θεράποντος ιατρού, ο Διευθυντής της Ιατρικής Υπηρεσίας θα πρέπει να μεριμνήσει για την ικανοποίηση του αιτήματος. Θεραπευτικά σκόπιμο θα ήταν, εν προκειμένω, ο εν λόγω νοσηλευόμενος να ανατεθεί στην ευθύνη άλλου τμήματος (κλινικής) του νοσοκομείου.

Για την Ειδική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος

Βλάσης Τομαράς